

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Uppdrag. Policy för delaktighet och medborgardialog

Förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget.

Sammanfattning

Regionfullmäktige har beslutat, i samband med antagandet av ”Policy för medborgardialog”, att samtliga nämnder får i uppdrag att identifiera särskilda framtida frågor för möjlig medborgardialog. Frågor och beslut rörande nämndernas verksamheter berör flera målgrupper och det är svårt att i detalj föreslå specifika frågor som målgrupperna anser vara viktiga framåt. Däremot så kan övergripande frågor gällande beslut om skolorganisation, utformning av skola, skollokaler och skolgård samt fritids-, ungdoms- och lovaktiviteter vara sådant som berör nämndernas målgrupper och därför utgöra frågeställningar där medborgarna vill vara med och påverka – då skulle medborgardialog kunna utgöra ett stöd inför ett beslut, bara det skapas en god systematik för detta. Det ska tilläggas att elevers möjlighet till inflytande och till påverkan regleras i såväl skollagen som läroplanerna, och skolan har enligt dessa regelverk ett särskilt demokratiuppdrag. Det finns, bland annat med anledning av detta, redan flera olika forum för elev- och deltagarinflytande i nämndernas verksamheter.

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige har beslutat (RF § 115, 2022-06-20) att samtliga nämnder får i uppdrag att identifiera särskilda framtida frågor för möjlig medborgardialog, detta i samband med beslutet att anta ”Policy för medborgardialog”.

Återrapportering ska ske i juni 2023.

Region Gotlands förtroendevalda har de senaste åren uppmärksammat behovet av goda förutsättningar för delaktighet och dialog. Sedan 2018 har dialoger genomförts gällande servicepunkter, kollektivtrafik, regional utvecklingsstrategi och skolorganisation. Vidare förs återkommande dialoger med olika målgrupper i samband med utveckling inom olika sakområden. Region Gotland har således tidigare haft erfarenhet av medborgardialog som en del i den politiska ärendebereidningen och styrprocessen, men saknat övergripande styrdokument.

”Policy för medborgardialog” är ett framtaget styrdokument som innehåller

fem principer vilka syftar till att ge en gemensam grund för arbetet med medborgardialoger på Gotland. Principerna ska vara ett stöd och ge ledning till både förtroendevalda och tjänstepersoner, inför att ett beslut om medborgardialog fattas, vid planering och genomförande samt för arbetet efter en genomförd medborgardialog.

Sedan tidigare finns möjligheten i Region Gotland att lämna medborgarförslag, vilket är ett exempel på en demokratisk innovation vars syfte är att stärka medborgarnas delaktighet och inflytande mellan de allmänna valen. Medborgarförslag är en möjlighet att skriftligen lämna förslag till regionfullmäktige för att påverka frågor och beslut. Möjligheten är öppen för alla som är folkbokförda på Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att ”Policy för medborgardialog” är ett första steg i riktning till ett systematiskt arbetssätt där medborgardialog utgör verktyg i en beslutsprocess med ökad medvetenhet samt insyn hos medborgare på Gotland när beslut fattas i särskilt komplexa frågor. Bedömningen är att det kommer finnas ytterligare behov av framtagande av regiongemensamma rutiner och riktlinjer för att kunna genomföra medborgardialoger på Gotland, vilket regionstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram förslag på.

Bedömning/ Yttrande

Enligt regionfullmäktiges beslut får samtliga nämnder i ”uppdrag att identifiera särskilda framtida frågor för möjlig medborgardialog”. Dessa frågor kan utgöra en del av arbetet med de regiongemensamma riktlinjerna som regionstyrelseförvaltningen ska ta fram. Enligt policyn bör medborgardialog användas vid frågor som innebär större förändringar och/eller har en långsiktig påverkan på samhället och som direkt berör de som bor, lever och/eller verkar på Gotland.

Detta tolkas som att regionfullmäktige efterfrågar förslag eller exempel på frågor som medborgarna skulle tänkas vilja föra dialog kring. Frågor och beslut rörande nämndernas verksamheter berör flera målgrupper och det är svårt att i detalj föreslå specifika frågor. Det är däremot viktigt att politiker och tjänstepersoner i nämndernas verksamheter har andemeningen av begreppen ”delaktighet” och ”medborgardialog” med sig, inför beslut som skulle kunna innebära större förändringar eller långsiktig påverkan för medborgare.

De frågor som intresserar en viss målgrupp av medborgare är oftast de frågor som målgruppen berörs av, på ett eller annat sätt, och därför vill vara med och påverka. Exempelvis så kan typiska ungdomsfrågor handla om fritids-/ungdomsgårdens utformning, ungdomsaktiviteter eller sådant som ungdomsmottagningen svarar för. Fritids- och lovaktiviteter, idrottshallar, replokaler, kollektivtrafik, skolskjutsar och kost/skolmat kan vara exempel på frågor som direkt berör barn och elever (och vårdnadshavare). Likväl kan beslut om skollokaler, skolan/skolgårdens utformning och skolorganisation vara av intresse och beröra flera olika målgrupper, inte bara de nämnda (skolutredningen är ett exempel där medborgardialog användes).

I ”Policyn för medborgardialog” står att barns och ungas rätt att komma till tals särskilt ska beaktas. Utifrån nämndernas perspektiv går inte detta att nog betona eftersom elevens möjlighet till inflytande och till påverkan regleras i såväl skollagen som läroplanerna, och skolan har enligt dessa regelverk ett särskilt demokratiuppdrag. Alla beslut, samt allt arbete, som rör barn och unga ska utgå från och vara i enlighet med svensk lagstiftning, nationell ungdomspolitik¹ samt FN:s konvention om barnets rättigheter².

Det finns, bland annat med anledning av detta, flera forum för elev- och deltagarinflytande i nämndernas verksamheter. Värt att nämnas är klassråd, elevkår, mentorsgrupp, elevskyddsombud, programråd, studentkommittéer, enkätundersökningar, klass-/linjeråd, kursråd, skolråd samt boenderåd. Det finns idag alltså ett flertal former för elevmedverkan och deltagarinflytande som går i linje med demokratiuppdraget som nämns i skollagen och läroplanerna, samt i andra författningar. Det kan tilläggas att flertalet former av föräldramedverkan även finns på skolorna/avdelningarna.

Inför det fortsatta arbetet med de regiongemensamma riktlinjerna är det särdeles viktigt att hitta bra former för att skapa delaktighet, exempelvis via dialogmöten eller inflytandeforum (som ungdomsråd), och hitta en bra systematik för att göra synpunkterna till en del av Region Gotlands ärende- och beslutsprocess.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, 2023-04-26
RF § 115 Uppdrag. Policy för delaktighet och medborgardialog, 2022-06-20
Policy för Medborgardialog, 2022-2027

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Hanna Sällström Jonasson
tf Utbildningsdirektör

Skickas till

Regionstyrelsen

¹ Där målet för ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen

² Enligt dessa ska barn och unga ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem och deras åsikter ska också beaktas.